

Pavadinimas:	EPSO-G įmonių grupės pirkimų politika
Tvirtinantis organas:	EPSO-G valdyba
Patvirtinta:	2021-12-21
Įsigaliojimo data:	2022-02-21
Politikos savininkas:	EPSO-G finansų funkcinis padalinys
Politikos viešinimas:	Skelbiama viešai

EPSOG

GRUPĖS PIRKIMŲ POLITIKA

Tikslas:	Nustatyti vieningus pagrindinius pirkimų strateginio planavimo, koordinavimo ir sudarytų sutarčių vykdymo bei kontrolės principus EPSO-G įmonių grupėje.
Taikymo apimtis:	Visoms Grupės įmonėms. Grupės įmonės, pirkimus vykdančios pagal LR viešųjų pirkimų įstatymą ar LR pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymą, politiką taiko pilna apimtimi. Grupės įmonės, kurios nėra perkančiosios organizacijos ar perkantieji subjektai, vadovaujasi politikoje įtvirtintais principais ir kitomis nuostatomis, kiek jos atitinka prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, vadovaujantis gerąja verslo praktika.

1. Vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai

1.1. Šioje politikoje vartojamos sąvokos ar sutrumpinimai turi šias reikšmes:

Centralizuotas pirkimas	Pirkimas, kurio metu reikalingos prekės, paslaugos ar darbai yra perkami daugiau nei vienos Grupės bendrovės naudai.
Strateginis projektas	Bendrovėje vykdomas projektas, atitinkantis Grupės strateginiams projektams taikomus kriterijus ir turintis reikšmės visos Grupės veiklai, kaip tai nustatyta EPSO-G įmonių grupės projektų valdymo politikoje. Šios Politikos kontekste su Strateginiais projektais susiję pirkimai reiškia pirkimus, kurių objektas tiesiogiai susijęs su visa ar dalimi Strateginio projekto apimties.
PĮ	Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymas.
VPĮ	Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.
VPT	Viešųjų pirkimų tarnyba.
Žalieji pirkimai	Pirkimai, kurių vykdytojai siekia įsigyti prekių, paslaugų ar darbų, darančių kuo mažesnę poveikį aplinkai viename, keliuose ar visuose prekės, paslaugos ar darbo gyvavimo ciklo etapuose.

- 1.2. Politikoje taip pat vartojamos sąvokos, kaip jos apibrėžtos Grupės Korporatyvinio valdymo politikos „Grupės politikose vartojamų sąvokų sąrašė“, PĮ/VPĮ ir kituose LR teisės aktuose.
- 1.3. Jei Politikoje naudojama sąvoka apibrėžti VPĮ ar PĮ ir politikoje, kai prie šios sąvokos nėra naudojamas žodis „viešojo“, sąvoka apima tiek VPĮ, tiek PĮ įvardintas sąvokas.

2. Pirkimų principai ir tikslai

- 2.1. Vykdydamos pirkimus, Grupės įmonės užtikrina VPĮ ir PĮ nustatytų principų laikymąsi. Grupės pirkimų vykdymas, visų pirma, yra paremtas **skaidrumu, etišku elgesiu, lygiateisiškumu, konkurencijos skatinimu ir proporcingumu, pirkimų procesų skaidrumo didinimo bei korupcijos prevencijos priemonių stiprinimu Grupėje**. Pirkimų funkcija orientuota į **investicijų valdymą, ilgalaikių pirkimų kategorijų strategijų kūrimą, veiksmingą bendradarbiavimą su tiekėjais**.
- 2.2. Grupės įmonės, vykdydamos pirkimus, taip pat siekia **šių tikslų**:

- 2.2.1. *Grupės ekonominė nauda ir veiklos efektyvumas* – pirkimų veikloje ieškoma būdų kaip, nepaneigiant šiame skyriuje aptariamų principų, mažinti pirkimo procedūroms skirtas sąnaudas ir vykdymo terminus. Pirkimų vykdymo sąnaudos neturėtų būti didesnės nei pirkimo vertė.
  - 2.2.2. *Pirkimų ir vykdomos veiklos tvarumas* – su poreikiu ir pirkimais susiję sprendimai priimami atsižvelgiant į galimą poveikį aplinkai, visuomenei, pagarbą žmogaus teisėms, etišką elgesį, saugią darbo sąlygų užtikrinimą.
  - 2.2.3. *Strateginių energetikos infrastruktūros projektų pirkimų proceso ir susijusių rizikų valdymo stiprinimas* – Grupės bendrovės įgyvendina projektus, turinčius svarbią strateginę reikšmę ne tik Grupei, tačiau ir Grupės akcijų valdytojai. Todėl imamasi papildomų priemonių suvaldyti su pirkimais susijusias rizikas.
  - 2.2.4. *Pirkimų ir jų vykdymo praktikos bendrinimo, dalinimosi gerąja patirtimi ir ekspertų specializacija* – Grupėje ieškoma naudos ir sinergijų rengiant koordinuojamus pirkimus, įgyvendinant įvairias efektyvumo didinimo priemones pirkimų srityje. Atsakingi asmenys dalinasi turima patirtimi ir pasiteisinusia gerąja praktika, efektyvinant bendrovių ir atskirų jų ekspertų veiklą ir didinant kuriamą vertę grupėje. **Grupėje kasmet vertinamas funkcijos centralizavimo lygmuo ir jo didinimo tikslingumas.**
- 2.3. Centralizuotus pirkimus EPSO-G identifikuoja vadovaudamasi šiais principais:
- 2.3.1. ekonominės vertės Grupei didinimo;
  - 2.3.2. pirkimų procesų ir administracinių kaštų pirkimams organizuoti efektyvaus panaudojimo;
  - 2.3.3. Grupės įmonių procesų integracijos;
  - 2.3.4. dalinimosi sukaupta gerąja praktika ir patirtimi Grupės lygiu;
  - 2.3.5. bendro rizikų bei interesų valdymo ir rizikų bei interesų konfliktų prevencijos Grupės lygiu.

3. Planavimas ir pasiruošimas pirkimams

- 3.1. Politikos tikslų įgyvendinimas ir sklandus pirkimų procesas Grupėje galimi tik tinkamai planuojant pirkimus ir atsakingai jiems pasiruošiant. Todėl turi būti užtikrinami terminai, pakankami planuoti ir tinkamai pasiruošti pirkimams. Grupėje galioja harmonizuotas **Pirkimų inicijavimo procesas**.
- 3.2. Nusistačiusios poreikį, Bendrovės apie kalendoriniais metais ketinamus vykdyti pirkimus skelbia metų pradžioje pirkimų planuose ir juos atnaujina. Informaciją apie ketinamus vykdyti pirkimus, susijusius su Strateginiais projektais, Bendrovės nedelsiant skelbia ir savo tinklapiuose. Sudarant metinius pirkimų planus pirkimų iniciatoriai jau turi būti atlikę preliminarinius poreikių tyrimus. Inicijuojant konkrečius pirkimus pirkimų iniciatoriai turi būti atlikę išsamius poreikių tyrimus, rinkos tyrimus arba rinkos konsultacijas, tinkamai atlikę pirkimo vertės analizę ir pagal metodinę medžiagą parengę techninę specifikaciją. **Bendrovės kokybiškai vykdomą pirkimų inicijavimo procesą išskiria kaip esminį sėkmės rodiklį efektyvių pirkimų vykdymui.**
- 3.3. Bendrovės pasirengimo pirkimui etape detaliai įvertina kvalifikacijos reikalavimų taikymo poreikį ir rinkos galimybes įvykdyti keliamus kvalifikacinius reikalavimus bei priima efektyviausius sprendimus dėl šių reikalavimų taikymo.

4. Centralizuotų pirkimų vykdymas ir koordinavimas

- 4.1. Centralizuoti pirkimai vykdomi ir koordinuojami vadovaujantis šioje politikoje nustatytais principais, teisės aktų reikalavimais ir gerąja praktika.
- 4.2. Paskutinį einamųjų metų ketvirtį EPSO-G kreipiasi į Grupės įmones informacijos apie ateinančiais metais numatomus vykdyti pirkimus, kuriuos gali būti tikslinga koordinuoti Grupės lygmeniu. EPSO-G ir Grupės įmonių deleguoti atstovai iki Bendrovių pirkimų planų tvirtinimo svarsto šių pirkimų koordinavimo vykdymo tikslingumą.
- 4.3. EPSO-G atrenka Grupės įmonių pirkimus ir koordinavimo formą:

- 4.3.1. **deleguojant EPSO-G atstovą(-us)** į pirkimo(-ų) komisijos(-ų) veiklą pirkimuose, kurie vykdomi vienos Grupės įmonės naudai, tačiau reikšmingi (dėl galimų rizikų, pirkimo objekto poveikio ar kitų priežasčių) visai Grupei ar akcininkui. EPSO G paskirti atstovai dalyvauja vykdomuose Grupės įmonių Strateginių projektų pirkimuose kaip (i) komisijos nariai, (ii) ekspertai arba (iii) stebėtojai. EPSO-G Finansų direktorius, Teisės ir korporatyvinio valdymo direktorius, Pirkimų vadovas ir Viešųjų pirkimų teisės vadovas Grupės bendrovių Strateginiuose pirkimuose kaip stebėtojai skiriami visais atvejais, jiems pateikiama esminė informacija apie Strateginių projektų pirkimų strategiją, grafikus, rizikas, konkurencingumą, galimus ginčus ir kt.
- 4.3.2. **vykdant Centralizuotus pirkimus**, kurie, esant poreikiui, ir įgyvendinant politikoje nustatytus tikslus, atliekami Grupės (ar atskirų Grupės įmonių) naudai;
- 4.4. Centralizuoti pirkimai vykdomi vienu iš šių būdų:
- 4.4.1. vykdant pirkimą pagal įgaliojimą;
- 4.4.2. vykdant pirkimą pagal VPĮ/PI nuostatas, reglamentuojančias bendrų pirkimų vykdymą.
- 4.5. Grupės įmonės rengia pirkimų planus, kuriuose identifikuoja su EPSO-G suderintus koordinuojamus pirkimus ir koordinavimo formą. Centralizuotų pirkimų vykdymas detaliam apibrėžtas harmonizuotame **Centralizuotų pirkimų procese**.

5. Pirkimų principų ir gerosios praktikos įgyvendinimas Grupėje

- 5.1. Grupėje galioja harmonizuotas **Pirkimų vykdymo procesas**. Efektyvi veikla ir ekonominė nauda Bendrovėse grindžiama standartizavimu, inovatyvių pirkimo būdų taikymu ir tvarumu vykdomuose pirkimuose - Bendrovės turi siekti, kad pirkimų rezultatai ekonominiu, socialiniu ar aplinkosauginiu požiūriu sukeltų kuo mažesnes neigiamas pasekmes Bendrovės veiklai, aplinkai ir ateities kartoms. To bus siekiama vykdomuose pirkimuose (i) vertinant galimą poveikį aplinkai, (ii) laikantis socialinių reikalavimų, (iii) skatinant inovacijas ir (iv) siekiant didžiausios naudos už kainą visu pirkimo objekto gyvavimo ciklo metu.
- 5.2. Skaidrumo didinimas užtikrinamas viešai skelbiant apie pirkimus (išskyrus žodinius pirkimus), o vykdant neskelbiamus pirkimus siekiant apklausti ne mažiau nei 3 tiekėjus.

6. Pasiūlos ir tiekėjų valdymas

- 6.1. Tiekėjų, su kuriais sudaromos pirkimo sutartys, ir pasiūlos rinkoje valdymas užtikrina Bendrovių veiklos tęstinumą ir leidžia Bendrovėms imtis su tuo susijusių rizikų valdymo priemonių.
- 6.2. Tiekėjai vertinami ir klasifikuojami visų pirma pagal jų įtakos Bendrovės veiklai ir jų pakeičiamumo kriterijus. Jų įtaka gali būti operatyvinė, taktinė arba strateginė. Klasifikuojant taip pat gali būti atsižvelgiama į šiuos kriterijus – rizika būsimuose pirkimuose negauti pasiūlymų iš kitų dalyvių, derybinių svertų dėl kainos nebuvimas. Priklausomai nuo jų įtakos lygmens, pasirenkamos jų valdymo priemonės – sutarties vykdymo laikotarpiu gali būti atliekamas jų veiklos auditavimas, taip pat veiklos rodiklių, finansinės situacijos, vykdomų užsakymų grafiko, o taip pat gamybos procesų ir kitų svarbių aspektų stebėseną, ilgalaikio laikotarpio veiklos planai ir jų suderinamumas su Bendrovės veiklos planais. Atsižvelgiant į tai, parengiamos rizikų valdymo priemonės ir veiksmų planai.
- 6.3. Atsižvelgiant į kiekvieno pirkimo objekto specifiką, konkurencijos lygį, tiekėjų gali būti reikalaujama turėti veiklos įrankius ir procedūras, užtikrinančius atitiktį Grupės principams (pavyzdžiui, etikos kodeksas, korupcijos prevencijos, darnumo priemonės ir kt.).

7. Sutarčių vykdymo kontrolė

- 7.1. Grupės įmonių vidaus teisės aktuose turi būti įtvirtinti principai, užtikrinantys reguliarią pirkimo sutarčių vykdymo ir keitimo procedūrų kontrolę (reguliarus informacijos teikimas tiesioginiam vadovui, vykdymo procesų peržiūra) ir proaktyvų valdymą (pagrindimą, derinimą ir pritarimą su skirtingų sričių kompetencijų asmenimis, Strateginių projektų atveju - informavimas EPSO-G). Detalūs sutarčių vykdymo kontrolės principai apibrėžti harmonizuotame **Sutarčių vykdymo ir kontrolės procese**.

8. Ginčai ir priimtų sprendimų peržiūra

- 8.1. Bendrovės pirkimuose gautas pretenzijas nagrinėja vadovaudamasi aktualiais teisės aktais, pagal galimybes pretenzijas išnagrinėjant operatyviau nei numatyti maksimalūs terminai, esant poreikiui imasi priemonių galimų nuostolių užtikrinimui LR civilinio proceso kodekso numatyta tvarka.

- 8.2. Bendrovės identifikavę savo pirkimų veikloje neatitiktis informuoja EPSO-G ir koordinuoja jų pašalinimo veiksmus.

9. Žalieji pirkimai

- 9.1. Bendrovės siekia mažinti poveikį aplinkai, todėl įsipareigoja teikti prioritetą Žaliųjų pirkimų vykdymui. Bendrovės vadovaujasi LR Vyriausybės nutarime Dėl žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo (aktuali redakcija) numatytais Žaliųjų pirkimų tikslais ir įsipareigoja įvykdyti:
- 9.1.1. ne mažiau kaip 10% Žaliųjų pirkimų nuo 2021 m. liepos 1 d. iki 2021 metų pabaigos;
  - 9.1.2. ne mažiau kaip 50% Žaliųjų pirkimų – 2022 metais;
  - 9.1.3. ne mažiau kaip 100% Žaliųjų pirkimų – kiekvienais metais nuo 2023 metų.
- 9.2. Ši politika Žaliųjų pirkimų atžvilgiu taikoma kartu su Grupės darnumo, aplinkosaugos, darbų saugos ir sveikatos politikomis bei kt. LR teisės aktai, reglamentuojančiais Žaliuosius pirkimus. Reikalavimai tiekėjams gali būti nustatomi Tiekėjų etikos kodekse.
- 9.3. Konkretūs Žaliųjų pirkimų kriterijai nustatyti aktualiuose LR teisės aktuose (įskaitant, bet neapsiribojant, 30 produktų kategorijų, patvirtintų LR Aplinkos ministro įsakymu). Pasirenkamuosius kriterijus Grupės įmonės nustato bendradarbiaudamos, atsižvelgiant į pirkimo objektą, gerąsias Lietuvos ir užsienio praktikas ir įvertindamos pirkimo objekto poveikio aplinkai duomenis.
- 9.4. Bendrovės, rengdamos metinius pirkimų planus, juose identifikuoja Žaliuosius pirkimus. Ruošiantis pirkimams turi būti vertinamas pirkimo objekto poveikis aplinkai ir tikslingi taikyti Žaliųjų pirkimų kriterijai, gaunama rinkos reakcija ir informacija apie pajėgumą pasiūlyti atitinkamus pirkimo objektus. Inicijuojant pirkimą paraiškoje nurodomi Žalieji kriterijai, taikytini konkrečiame pirkime. Sutarčių vykdymo metu kontroliuojamas Žaliųjų kriterijų įvykdymas. Kiekvieną ketvirtį atliekama vykdytų Žaliųjų pirkimų patirties analizė, tobulinami Žaliųjų pirkimų kriterijai ir sudaromi Žaliųjų pirkimų planai ateinančioms laikotarpiais.
- 9.5. Bendrovės kaip prioritetinius Žaliųjų pirkimų kriterijus išskiria:
- 9.5.1. I tipo ekologinį prekių ženklavimą (pagal LST EN ISO 14024);
  - 9.5.2. reikalavimus taikyti Aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14001 arba Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS), ar kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, pagrįstus atitinkamais Europos arba tarptautiniais standartais (kuriuos yra patvirtinusios sertifikavimo įstaigos, atitinkančios Europos Sąjungos teisės aktus arba tarptautinius sertifikavimo standartus);
  - 9.5.3. popierinių dokumentų vengimą;
  - 9.5.4. pasiūlymų vertinime taikytinas gyvavimo ciklo sąnaudų kriterijus;
  - 9.5.5. utilizavimo sąnaudų, antrinio panaudojimo galimybių vertinimą;
  - 9.5.6. energetinį efektyvumą;
  - 9.5.7. gamtos išteklių saugojimą;
  - 9.5.8. atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą;
  - 9.5.9. ilgaamžiškumą, tvirtumą, funkcionalumą kt.
- 9.6. Įgyvendinant Žaliuosius pirkimus siekiama rinktis tokias medžiagas, kurios būtų kuo mažiau kenksmingos aplinkai, o jei įmanoma - teikti prioritetą aplinkai kenksmingų medžiagų / produktų atsisakymui.
- 9.7. Bendrovės įsipareigoja kelti darbuotojų ir tiekėjų kompetenciją Žaliųjų pirkimų srityje, siekiant kuo efektyvesnio ir sklandesnio Žaliųjų pirkimų vykdymo ir sutarčių įgyvendinimo.